

Ozaman olmadı!

24 yıl geeri, Canavar ayın (oktâbri) 25-29 günnerindâ Kişinevdan bizim üstümüzâ volontörleri yolladılar. Bizi dizçâ koymaa savaştılar. Devletiimizi yok etmââ savaştılar. Olmadı! Ozaman olmadı! Olamadı!!!

Gagauziyada III-cü halklararası ekonomika Forumu başlêr

Canavar ayın 31-dâ – Kasım ayın 1-dâ Gagauziyada III-cü halklararası ekonomika Forumu geçecek.

Gagauz işadamlarından kaarâ, Forumun çalışmasında pay alacaklar biznesmennar Türkiyedân, Rusiyadan, Ukraynadan, İtaliyadan, Estoniyadan hem taa çok başka devletlerdân.

Kişinev TİKA ofisin eni koordinatörü Cenân ALPASLAN

Ceviz ayından (sentâbri) beeri Moldova TİKA ofisinde işâ başladı eni koordinatör Cenân ALPASLAN.

Canabisi duudu 1982-ci yılın Ceviz ayın (sentâbri) 2-dâ Ankarada. Başardı Türkiyenin Orta Doğu Teknik Üniversitinin halklararası ilişkiler fakültesini. Üniversitettan sora Ankarada TİKA başkannında çalıştı. Pañifik hem Latin Amerika masasına baktı.

2007-2008 kışı Moldova TİKA ofisinde koordinatör yardımcısı olarak işledi. Cenân ALPASLAN delikannı kız. Bir kardaşı var. **5-ci sayfa**

Gagauzluu becermişlär korumaa

Moldovanın Kauşan rayonunda bulunêr bir gagauz küüyü - Baurçu. O kurulmuş 1921-ci yılda, açan burayı Gagauziyanın Çadır rayonun Baurçu küüyündân birkaç aylâ gelmiş. Büküncü gündâ bu küüdâ 556 insan yaşêr.

Bakmadaan ona, ani 90 yıl geeri bu küüyün insannarı uzaklaşmışlar (kilometra olarak) Bucaktan, onnar becermişlär korumaa gagauz dilini, kulturayı, adetleri! Gagauzluu becermişlär korumaa!

Türkiye Respublikasının yortusu kutluca olsun!

Canavar ayın (oktâbri) 29-da, 1923-cü yılda Mustafa Kemal ATATÜRK kurdu Türkiye Respublikasının 91-ci yıldönümünü kutlandı. Bu yortuylan ilgili olarak Moldova Türkiye Bükelçisi sayın Mehmet Selim KARTAL, eşinân Banu Cankan KARTAL hanum-efendiylân birlikâ "Leogrand Hotel"indâ bir reçeptiye verdilər.

Reçeptiyada pay aldılar Moldova prezidentin eşi Margarita TİMOFTİ, Moldovada bulunan diplomat hem Halklararası misiyaların temsilcileri, deputatlar, Gagauziyanın öndercileri, türk hem moldovan işadamları, politika hem kultura insannarı.

Reçeptiyanın ofițial açılışı pek gözâl oldu. Maasuz Türkiye Respublikasının yortusu için Moldovaya gelân "Three Anatolian Sopranos" türk artistleri şenadan ilktân Türkiyenin sora da Moldovanın Gimnasını çaldılar. Gimnalar çalınarkana zala sıravardı iki devletin dalgalanan Bayrakları getirildi.

Sora Bükelçi Mehmet Selim KARTAL, şenadan musaafirlerâ kısa bir sözlân danışıp, okudu Kendisinin adına yollanan Türkiye Respublikası Prezidentinin sayın Recep Tayyip ERDOĞANın kutlama mesajını. Bundan sora da Türkiye Bükelçisi okudu Moldova Prezidentinin Nikola TİMOFTİnin Türkiye Respublikası Prezidentinin sayın Recep Tayyip ERDOĞANın adına Türkiye Respublikasının yortusunun ilgili kutlama mesajını.

ci yıldönümü hem Türkiye-Moldova dostluu için birâr fuje şampanskiy kaldırdılar.

Reçeptiyanın ofițial bölümündân sora musaafirlerâ deyni Türkiyeyi tanıdan bir film gösterildi. Nedân sora da "Three Anatolian Sopranos" grupanın solistleri bir konçert gösterdiler.

PATRETLERDÂ: (yukarda soldan) Banu Cankan KARTAL, Margarita TİMOFTİ, Mehmet Selim KARTAL.

Foto – Eucen HARABARA

Canavar ayın 3-dä
Türk Dünnası Günü

2009-cu yılın Canavar ayın (oktəbri) 2-3 günnerində Azərbaycanın Nahçıvan kasabasında buluştular Türk devletlerin prezidentləri İlham ALİEV (Azərbaycan), Nursultan NAZARBA-YEV (Kazahstan), Kurmanbek BAKIYEV (Kırgızistan) hem Abdullah GÜL (Türkiye). Buluşmada, Canavar ayın 3-dä imzalanan ortak Karara görə, Türk Konseyi kuruldu hem anlaşıldı, ani Canavar ayın 3-dä artık "Türk Dünnası Günü" bakılacak.

Türkiyeyä vizit

Geçän afta Gagauziya Halk Topluşun delegaŷıyası Türkiyeyä ofiŷial bir vizit yaptı. Delegaŷıyada vardılar GHT başı Dimitriy KONSTANTİNOV, deputatlar Georgiy LEYÇU, İvan BURGUCU, İvan TOPAL, Sergey ÇİMPOEŞ, yaşlılar Sovetin başı Vasiliy ARNAUT.

Canavar ayın 23-dä GHT tarafından yapılan pres-konferenŷiyada açıklandı, ani vizit programasına görə buluşmalar olmuşlar Türkiyenin Parlament Başkanı yardımcısınan, dışişleri hem ekonomika Bakannarın yardımcılarınınan, TİKA öndercilerinnän hem başkalarınınan.

Vizit zamanında konuşulmuş Gagauziyaylan ilgili proektlar. Onnarın arasında var politikaylan, ekonomikaylan, üredeciliklän, içmä suylan, uşak başkalarınınan ilgili proektlar.

İlktän «ПРОПУСК» koydular, şindi da «KIRÇMA¹» açaceklar. MARAZM!

Bölä delilik dünnä taa yoktur gördüü. Gagauziya hiç ta! Kendiniz bakınız: Gagauziya başkanık binasına girmä deyni birkaç ay geeri «ПРОПУСК» sistemasını koydular. Şindi da başkanık binasında şarap sergisi hem degustaŷıyası (oku - kırçma) odası açılacak!

Gagauziyanın gagauzia.md ofiŷial saytında bölä bir haber çıktı:

«09.10.2014. В Гагаузии появится выставочный зал для дегустации вин.

В четверг, 9 октября Баикан Гагаузии Михаил Формузал провел рабочее совещание с руководителями виноделов Гагаузии, на котором был презентован проект выставочного зала гагаузских вин, который будет расположен на первом этаже в здании гагаузского правительства.

Как подчеркнул Михаил Формузал, в специально оборудованном зале будет предусмотрено место для демонстрации и дегустации вин гагаузских производителей. Виноделы смогут разместить в нем свою продукцию, стенды, брошюры и презентации.

Этот зал смогут посетить гости Гагаузской автономии, которые желают узнать больше о традициях виноделия в регионе, а также потенциальные инвесторы, заинтересованные в партнерстве с местными экономическими агентами.

В ходе рабочего совещания была проведена презентация оформления зала. Виноделы выступили со своими предложениями, с учетом которых проект решено было доработать.»

Haberdän anlaşıldı, ani Gaga-

uziyanın en baş Binasında şarap degustaŷıyası yapılacaq! Şarapçılık hem degustaŷıya bu islää bir iş. Ama neçin gözäl bir işä genä profanaŷıya yapılar. Neredä görülmüş bölä bir delilik, ani bir devletin (Gagauziyaya devlet deeriz) Pravitelstvovunda yada Parlament (İspolkom hem GHT işçileri kendinlerinä pravitelstvo hem parlament deerlar) binasında bölä bir iş yapılsın. MARAZM!!!!!!!!!!!!

Birkaç ay geeri Gagauziyanın başkanı herbir köşedä baarardı, ani başkanık binasında İspolkomun işçilerinä deyni çalıřma odaları hem iş erleri etişmeer. Şindi sa tezicik KIRÇMA için er buldu.

Evellär "Kırçmada" şarap dadannar, keflendiynän, başlarmışlar türkü baarmaa, gaydada çalmaa, sora da, heptän sarfoş olduynan zulumnuk ta yapmaa.

Onuştan, kimär kerä kırçmalara gayda da dämişlar. Bir iş isteirim Gagauziyanın başkanık binasında "Gaydada kırçma" açılmasın.

Şarap sergisi hem şarap degustaŷıyası ayozlu bir iştir. Ayozlu, zerä bu işin "Bahuş" adlı bojjicii var. Onuştan bu iş için ayırı bir bina yada er lääzim olsun. Diil devletin öndercillii binası.

Şarap fabrikaların saabilerinä danışırım: **herliim bu iştä Canabinizleri zorlamarsalar bu adımı yapmayın. Kayıl olmayın GAGAUZLUK devletliin baş binasını KIRÇMA uuruna indirmää. Bu indirmedä pay almayın. Ayıptır! Ayıptır hem günaadır.**

Todur ZANET

¹Kırçma, Корчма — питейный дом.

Kongaz küüyündä mezarlık sokaan yolunu düzerlar

Kongazlı kardařlar Demyan, Mihail hem İosif KARASENİlar, karar almışlar, katlanıp ta Kongaz küüyün mezarlık sokaanı düzmää.

Kim yaşêr Kongazda, yada burêy musaafirlää geler, biler, ani küüyün en prost yollardan birisi mezarlık sokaan yoluıdu.

Bu sokakta Kongazın 1-ci lişeyi da bulunêr. Onuştan o sokak tarafından lişeyin auluna da girmää büyük zorluktu. Asfalt sadä kliseyädän yapılydı.

Sorası – taş, kuyu hem bataktı. Şindi iş diişecek.

Nicä bildirdi kardařların birisi, GHT Başı yardımcısı Demyan KARASENİ: "Neettä var yolu mezarlun köşesinädän yapmaa. Herliim biraz para taa bulursak, yolu mezarlun tokatlarından yapacez".

Punara eni ömür verdilər

Canavar ayın (oktəbri) 19-da Kırılannarda (şindi Kotovskoe küüyü) bir punarın Kurbanını yaptılar. O punarı 1987-ci yilda kırılannı Georgiy KARAAÇI hem canabisinin karısı yapmışlar.

Punar bulunêr küüdän bir kilometrlik uzaklıkta. Burada ileri tütün kurudarmışlar. Sora da, açan kolhozlar daaldı, burası pustiyalık kalmış. Belli ki yavaş-yavaş punar da yıkılmaa başlamış.

Şindi Georgiy KARAAÇI, küülülärlän barabar hem Komunistlar partiyasından Moldova parlamentin deputatın İrina VLAHın para yardımınan,

bu punarı pakladılar hem tertiplidılar. Canavar ayın (oktəbri) 19-da da küüyün popazı punarı ayozladı.

Bölä iş küüdä büyük yortu gibi kabledildi. Onuştan punarın Kurbanına çok insan katıldı. Kurbanda nasaat ettilär küüyün primarı Georgiy PALİK, şkolanını direktoru Georgiy ÇEBANOV, deputat İrina VLAH, küülülär, bildirer gagauzinfo.md saytı.

Neçin L.POKROVSKAYA için gagauzlara hem bütün dünnäyä hep yalan annadêrlar?

Te ne yalannar yazılı Canavar ayın (oktäbri) 7-dä edingagauz.com saytında Canabisi için (bak <http://edingagauz.com/content/view/5953/1/>)

1. *“7 октября 2009 года ушла из жизни Людмила Александровна Покровская – русский ученый с мировым именем, посвятивший себя гагаузам настолько, что прах ее покоится в Гагаузии”.*

İlk yalanı bu yazıda bulêriz: *“прах ее покоится в Гагаузии”.* Gagauziyanın Beşalma küüyündä *“Ljudmila POKROVSKAYA mezarında”* gömülü boş bir tabut, zerä halizdän Ljudmila POKROVSKAYANın mezarı bulunêr S-Peterburgta.

2. *“Кроме того Людмила Покровская является автором двух алфавитов гагаузского языка. Написанная ею грамматика гагаузского языка - фонетика и морфология - была опубликована в Москве в 1964 году”.*

Yalan, ani Ljudmila POKROVSKAYA gagauz dilin 2 alfavitının avtoru. Hepsı biler, ani eni istoriyada

Canavar ayın (oktäbri) 7-dä tamamlandı 5 yıl nicä raametli oldu bilim doktoru Ljudmila Aleksandrovna POKROVSKAYA. Bu yaşlı günnän ilgili gagauz presasında Canabisi için anmak yazıları çıktılar.

Bölä insannarı anmaa deyni iş Allahtan kalmış. Ama açan bu anmaklan bilä gagauzlara hem bütün dünnäyä genä da genä Ljudmila POKROVSKAYANın yaptıkları hem gömülmesi için yalan annadêrlar yok nicä dayanmaa artık.

gagauzlarda vardı iki aifavit: kirilița hem latinița.

İlk alfavit (kirilița) gagauzlar için hazırladı anılmış GAGAUZ bilim adamı hem yazıcısı Prof. Dr. Dionis TANASOGLU. Söz gelişi ilk *orfagrafiyayı da D. TANASOGLU hazırladı.* Bunu pek kolay görmää 1957-1962-cı yıllarda D. TANASOGLUNun redaktoruunda çıkan literatura hem şkola kiyatlarında. L.POKROVSKAYANın sa “fonetika hem morfologiya” kiyadı 1964-cü yılda çıktı. Bu iştäa var: Ljudmila POKROVSKAYA gagauz dilini bilmärdi!!!

İkinci alfavit için var nicä ölä söylemää, açan 1988-ci yıldan beeri bän başladım “Ana Sözü” gazetasının okuyucularını latin alfavitinnän tanıştırmaa hem alfavit kabledilimedään ileri yazarmaa gagauz dilin büünkü alfavitinnän, Ljudmila POKROVSKAYA hem bütün “gagauzologiya zaametçileri” gagauz dilin latinițağa geçmesinä karşı çıkardılar. Taa sora da, açan latinițağa geçmää deyni izmetlerä koşuldular Nikolay BABOGLU, Dionis TANASOGLU, İvan Födoroviç KOSTANDOGLU hep Ljudmila POKROVSKAYA hem onun adamnarı buna karşı çıkardılar hem yazı yazardılar (latinița kabledilmesin deyni güüsümä “Kalaşnikov” av-

tomatın kavalını da dayattılar). Salt, açan belli oldu, ani gagauzlar latinițağa ofițial geçecekler hem Moldova Parlamenti bu uurda Zakon kabledecek, ozaman hemen kendilerini “avtorlaa” attılar.

3. *“24 октября 2009 года прах Людмилы Покровской по ее завещанию был погребен в селе Бежалма рядом с могилами Дмитрия Карачобана и его супруги”.*

Bu cümledä da yalannar sıravardı. Ljudmila POKROVSKAYANın Beşalmada gömülmesi için zaveşçaniyası yok. Bölä bir zaveşçaniyası olaydı Canabisini S-Peterburgta gömmeyeceydiler.

Ертеси гүну Тодур евленмиш о гөзәл кызза. Копушмуш бир буук дүүн, бир буук конуш. Чалгыжыларын сеси ишидилirmiш доздалаждан. Вани дә орадаймыш. Ону отуртмушлар кәр Тодурун йанына. Гиришмиш о сыкы-сыкы имәә, ама аазына хич гөтүрәмәмиш. (Фольклор.)

§ 16. Садә жумлелерин курулушча сойлары.
(Виды простого предложения.)

Жумлә пайларына гөрә садә жумлеләр вар ики сой:
1. Тамам жумлә (полное предложение).
2. Йары жумлә (неполное предложение).
Ачан жумледә вар баш пайлар йада хем баш пайлар, хем дә икинжили пайлар, озама она денилер тамам жумлә.
Тамам жумлеләр бу үзәрә вар нижә олсуннар дар йада гениш.
Ачан жумледә йок бир баш пайы йада ләзымны икинжили пайлардан бири, ама оннар колай аннаныләр илердеки йада калан лафларын йардымынан, озама она денилер йары жумлә.
Йары жумлеләр тaa чок кулланыләрлар йазмаксыз лафет-мектә хем диалогларда. Бөлә жумледә кими пайлар дүшүрүләр, зерә оннар варды илерки жумледә.
Йары жумлелердә качырыләр тaa чок субъект йада предикат, йада икиси дә баш пайлар. Ама вар колай качырылсын икинжили пайларын да бири, ангысы мутлак ләзым о жумледә маанасына гөрә.

Ljudmila POKROVSKAYA raametli oldu Canavar ayın (oktäbri) 7-dä. Onu gömdülär S-Peterburgta.

Gagauziyaya Ljudmila POKROVSKAYANın kumiņası Ljudmila KARAOBAN getirdi kendi nunasının Ljudmila POKROVSKAYANın boş sandını (tabutu), da gömdürdü o boş sandını (tabutu) kendi anasının hem bobasının mezarının yanında. Bezbelli bununnan istedi birleştırmää kresințaı (Ljudmila POKROVSKAYA Dimitriy KARAOBANın kresințaı (naşası) hem onun uşaklarının nuna-sı) kendi kümilerinän.

Bu acı aslısı. Ljudmila POKROVSKAYA raametli olduktan sora hep o tatlı yalannarı yazmaydılar, bän da acı aslıları yazmayacedim.

Yalannarı yazannar ya aslısını bilmeelär, yada maasuz yalan yazêrlar. Herkez kendisi kantarlasın.

Topracıkları ilin olsun.

Todur ZANET PATRETTÄ: «ГАГАУЗ ДИЛИ. VII-VIII класлар ичин» (Н. БАБОГЛУ, Картя молдовеняскэ. 1962) kiyadının 39-cu sayfanın örnää.

GRTyı kapak altına almaa isteerlär

G a g a u z i y a Halk Topluşunda tepremeklär deputatların arasında çatlak izleri brakınca, o izlär Gagauziya Radio hem Televideniyanın Gözledici Sovetına da çarptılar.

Gözledici Soveti başladı GRT pred-sedatelin Anna HARLAMENKONun üstünä örümää hem Canabisini türlü işlerdä kabaatlı bulmaa. Bu maanaların sebepi – Anna HARLAMENKOyu pred-sedatellikten atmaa. Bu iş için “Gagauziyanın televideniye hem radio için” zakonunu diiştırmää da teklif ediler.

Bu diiştırmeklerin avtoru deputat İvan BURGUCU. Onnarı kabledärsalar ozaman Gözledici Sovetına vetrilecek diil gözledici, ama polițiya, prokuratura hem tenzura funkțiyaları. Bundan kaarä Gözledici Soveti eni bir aar üklän insannarın ensesinä pinecek – onun azaları kendilerine kertiksiz zarplata isteerlär, bakmaadaan ona, ani onnar kayıldılar parasız işlemää.

Bir iş belli, GRTnın dolayında bu eşinmeklerin sebepi – POLİTİKA hem seçimnär oynannarı! Oyuncakları!

Çadırdä genä barbarlık

Bir ayın içindä Çadır kasabasının uşaklar için oyun ploşçadkaları bilinmeyän barbarlar darmadaan ederlär.

Nicä açıkladı Çadır primariyası geçän Canavar ayın (oktäbri) 19-20 gecesi, kasabanın Günündä açılan eni uşaklar için oyun ploşçadkasını kırıp falamışlar: yok edili oyuncak evin örtüsü, kırık “gorojka” hem merdiven, köklän koparılmış skemnelär.

Birkaç afta geeri bölä barbarlık yapıldı kasabanın büyük sokaanda da.

Ozaman kırılmışlar körpä fidannarı hem skemneleri. Taa ileri da daadıydı uşaklar için oyun ploşçadkası, ani baaşladı Çadıra Türkiyenin İzmit primariyası.

Çadır primariyasının danışmasına gөрä polițiya aarêr barbarları. İnsanlar yardım etmärsalar, polițiya kendi işini yapacak mı acaba?

Türkiye Bükkelçisi hem TİKA koordinatörü Kauşanın Baurçu küüyünä vizit yaptılar

Canavar ayın (oktäbri) 15-dä Moldovada Türkiye Bükkelçisi Mehmet Selim KARTAL hem TİKA koordinatörü Canan ALPASLAN Kauşan rayonunun Baurçu küüyünä vizit yaptılar. Küüdä vizit programasına katıldılar Moldova respublikasının gagauzlar cümne kuruluşun predsedateli Nikolay TERZİ, "Ana Sözü" gazetasının baş redaktörü Todur ZANET, Moldova cümne televideniyasının gagauz programasının redaktörü Mariya KORNİENKO.

Baurçu küüyündä paalı musaafirleri tuz-ekmeklän karşıladılar küüyün primarı Natalya KARAPİRÄ, gagauz dilindä üredici Nina PAMUCAK, uşaklar hem küülülär.

Türkiye Bükkelçisi Mehmet Selim KARTAL hem TİKA koordinatörü Canan ALPASLAN, hem da onnarlan bilä gelän musaafirler, ilkin küüyün bibliotekasının tanıştılar. O günü Baurçu küüyün bibliotekasına büyük başılar verildi: Moldova respublikasının gagauzlar cümne kuruluşun predsedateli Nikolay TERZİ baaşladı o kiyatları, angılarının çıkmasında kendisi sponsorluk yapmış. Yazıcı hem poet Todur ZANET ta baaşladı kendi kiyatlarını, "Ana Sözü" gazetalarını hem "Kırlan-ğaç" jurnalını.

Bibliotekadan sora Bükkelçi Mehmet Selim KARTAL hem TİKA koor-

dinatoru Canan ALPASLAN küüyün muzeyinnän tanıştılar. Burada muzeyin öndercisi Nina PAMUCAK annattı küüyün istoriyasını hem muzeyin kurulması için, tanıştırdı o eksponatlarlan, ani küülülär muzeyä baaşlamışlar.

Muzeydän sora Baurçu küüyün musaafirleri tanıştılar küüyün uşak başçasınınan, ineleyip burada terbedilmäk proşesini hem tanışıp o problemlerlan, ani köstek koyêrlar bu proşesin dooru gitmesinä.

Vizit programasının büyük bir payını aldı Baurçu küüyün içmä su proektınan tanışmak. Bütün delegaşıya küüyün kenarına yollandı. Burada küüyün primarı tanıştırdı hepsini eski skvajinanın erinnän hem annattı, ani bu skvajina artık küüyä eterli su verämeer.

Sora da, proektta olan eni skvajinanın erinä gidildi. Burada Natalya

KARAPİRÄ detalli annattı Mehmet Selim KARTAL hem Canan ALPASLANa eni su içmä proektı için. Urgulayıp onu, ani içmä su 420 metra derinniktä bulunêr, da bu üzerä skvajinanın paası pek üseler, çünkü skvajina işlesin deyni burayı läüzim olcek eni elektrika kabelini çekmää hem küüdä su borularını yapmaa. Sonunda primar açıkladı, ani küülülär da bu proektta katkıda bulunmaa hazır. Bükkelçi Mehmet Selim KARTAL hem TİKA koordinatörü Canan ALPASLAN su proektınan ilgili detalli konulara girdiler hem soruşlarına cuvap aldılar.

Kırdan delegaşıya küüyün kultura evinä döndü. Burada onnarı artık küülülär beklärdiler. Paalı musaafirlerä deyni gözäl bir konşert gösterildi. Konşerttä hem gagauz hem da moldovan oyunnarı gösterildi. Konşerttän

sora da Bükkelçi Mehmet Selim KARTAL şükür etti baurçululara bu gözäl gün için hem söledi, ani Baurçu küüyün bütün problemleri incelenecek.

Hepsi meropriyatılardan sora baurçulular musaafirlerä gözäl bir gagauz sofrası kurdular.

TİKA koordinatörü Canan ALPASLAN'ın Gagauzıyada bir çalışma günü

Biz artık bildirdik, ani Ceviz ayından (sentabri) beeri Moldova TİKA ofisində işə başladı eni koordinator Cenar ALPASLAN. Canavar ayın (oktabri) 9-da Canabisi Gagauziyaya ilk vizitini yaptı. Vizit programasında 13 görüşmə vardı. Ama son minutlarda bu görüşmələrə taa iki punk eklendi.

Nicä düşer bu uurda vizitlar protokoluna, ilk buluşma Gagauziya başkanı Mihail FORMUZALAN oldu. Gagauziya İspolkomun hem Halk Topluşu binasının önündä TİKA koordinatorunu, Gagauziyanın adından, Gagauziya başkanı tuz-ekmeklän karşıladı.

Başkannik binasının tanışmaktan sora, başkannin kabinetində Türkiye Respublikasının TİKA yolunun yakında yapılan proektaların sferası lafedildi.

Koordinator Canan ALPASLAN'ın ikinci buluşması GHT (Gagauziya Halk Topluşu) başı Dimitriy KONSTANTİNOV'lan oldu.

Buluşma oldu Komrat primarı Nikolay DUDOG-LU'yan da.

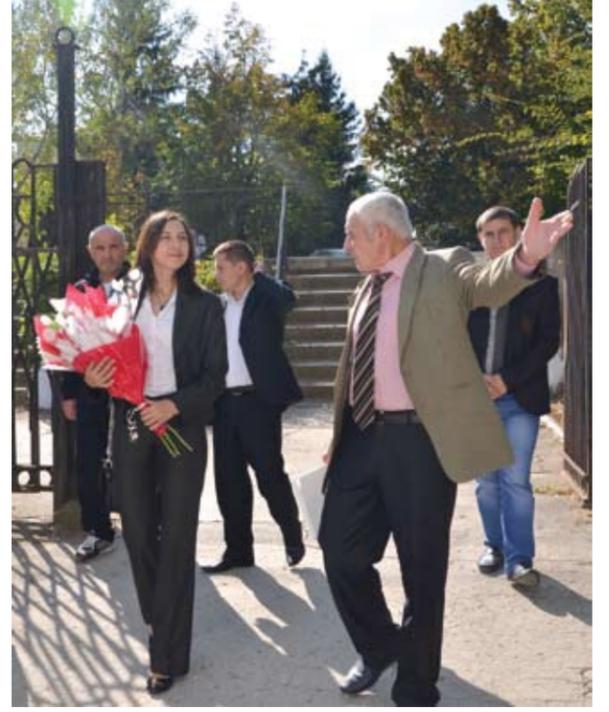
Gagauziya öndercilerinnän buluşmadan sora, Komrat'ta yapılmış hem gelecekte neettä yapılmak olan proektların erlerinnän tanışmak oldu: Komrat rayon bolnişasının (buluşmak oldu bolnişanın baş doktorunna Elena NOVAK'lan); Komrat Devlet Universitetinde yapılacak "Recep Tayip ERDOĞAN üredicilik Kompleksi" n yerinnän (buluşmak oldu KDU rektorun dış ilişkilerde yardımcısınan, ekonomika fakultetin dekanınan Konstantin TAÜŞANCI'yan); Komrat ihtärlar hem yaşlılar evinnän; Komrat ATA-TÜRK biblioteksinnän; Modovanın Komrat'ta "İmək malları güvenni Ajenstvosu" filialinnän; Gagauziya

Radio hem Televideniyesinnän (GRT); Komradın 1-ci uşak başçasınan (Komrat primarı Nikolay DUDOG-LU'yan hem GHT başı yardımcısı Aleksandr TARNAVSKI'yan birliktä).

Komrat'tan sora TİKA koordinatoru Canan ALPASLAN Kongaz küyünä yollandı. Burada, programaya görä 3 buluşma vardı. Ama Kongazın kardaş-primariyasından Türkiyenin Konya kasabasının Selçuklu primariyasından Kongaza yardım verilmesi sebepinnän programaya taa iki punkt girdi: Kongazda rehabilitaşıya Merkezine vizit hem Kongaz küyün "Bucak" bölgesinde yapılacak içmək su skvajinasının erinä gitmek (bu içmək su skvajinasının yapılması hem rehabilitaşıya Merkezine minibus verilmesi yardım Selçuklu primariyasının parasinnän yapılacaktır).

Kongaz primarinnän Konstantin TELPİZLÄN buluşmaktan sora, bu iki erä vizit yapıldı.

Vizit programasına görä TİKA koordinatoru Canan ALPASLAN Kongazın 1-ci lişeyinnän tanıştı. Burada Canabisini lişeyin direktoru İordan YASIBAŞ çiçeklän karşıladı (lişeyde buluşmaya katıldılar GHT başın yardımcısı Demyan KARASENİ hem poet Todur ZANET). Lişeylän tanışmaktan sora, gagauzların musaafirlik adetinä görä, paalı musaafirleri kırmaylan konakladılar.

TİKA koordinatoru Canan ALPASLAN'ın Gagauziyaya Canavar ayın (oktabri) 9-da vizit programasının son noktası Kongazın "Suleyman DEMİREL" türk-moldova lişeyi oldu. Burada, başta lişeyin direktoru Funda TÜFEKÇİ olarak lişeyin üredicilerinnän buluşmak hem lişeylän tanışmak oldu.

Gagauziya başkannınan buluşmak

Komrat primarinnän buluşmak

Gagauziya Halk Topluşu başınan buluşmak

GRTya ilk intervyu

Kongaz küyün "Bucak" bölgesinde

"İmək malları güvenni Ajenstvosu"nda

Kongazın 1-ci lişeyinde

Kongazın rehabilitaşıya Merkezinde

"Suleyman DEMİREL" türk-moldova lişeyinde

Azınnıklar için Respublika uurunda seftä bir Forum

«Уважаемый господин Президент Республики Молдовы!

Уважаемый господин Председатель парламента Республики Молдовы!

Уважаемые дамы и господа!

Хотелось бы сразу подчеркнуть важность сегодняшнего мероприятия, невзирая на то, что многие могут упрекнуть нас, что оно проводится накануне выборов. Но разве мы о значимости межнационального мира в Республике Молдова не говорим постоянно? Считаю, что проблематика межэтнических отношений в нашей стране в очередной раз приобрела особую актуальность с 2009 года, что связано в первую очередь ожиданиями демократических изменений, с затянувшейся тогда предвыборной компанией, неадекватной оценкой событий 7 апреля, результатами выборов в Народное собрание Гагауз Ери, референдумом в автономии 2 февраля с.г., арестами и осуждением жителей Гагауз Ери за сепаратизм? и, наконец, предстоящими в этом году выборами в Парламент РМ. Необходимо отметить, что чаще всего межэтнические отношения затрагиваются спекулятивно, с целью привлечь на свою сторону дополнительное число избирателей. Представители нетитульной нации часто оказываются заложниками ситуации, а их законные интересы и права – разменной монетой различных политических партий. В итоге на сегодняшний день в органах власти наши представители не представлены. Надо смотреть на эти вещи реально. Нами неоднократно обращалось внимание руководителей парламентских партий, представителей международных структур на данные перекосы. И что же? Очевидно одно, политическая элита Кишинева не готова адекватно учитывать наши законные интересы в этих вопросах.

В последние десятилетия основное внимание было уделено выработке формальных норм в области межнациональных отношений, а механизмы обеспечения реализации данных норм не разрабатывались. Был принят закон о правах лиц, принадлежащих к национальным меньшинствам и правовом статусе их организаций, Концепция национальной политики Республики Молдова,

Ceviz ayın 18-dä Kişinevda milli azınnıklar için Respublika uurunda seftä bir Forum yapıldı. Forum “Moldova – benim ürääm” lozungu altında oldu. Forumu, Moldova Parlamenti spikerinin İgor KORMANın patronatlı altında, Moldova etniklär arası davranışlar Bürosu hazırladı. Forumda pay aldı hem konuştu Moldovanın prezidenti Nikolae TİMOFTİ. Bu azınnıklar Forumuna (azınnıklardan 500 kişiyä yakın pay aldı) gagauz halkın (GAGAUZLAR BİZ AZINNIK DİİLİZ!!! – not. Todur ZANETin) temsilcilerini da çaardılar.

Moldova respublikasının gagauzlar cümne kuruluşun predseatelin Nikolay TERZİNin bu Forumda konuşmasının tekstini aşağıda okuyun.

другие законодательные и нормативные акты. В то же время четких правовых механизмов обеспечения прав национальных меньшинств не существует. Правительства на это идут очень неохотно. Например, Закон об утверждении Концепции национальной политики Республики Молдова (ст.2) предусматривает разработку программы мер по реализации данного документа. До настоящего времени программа так и не принята. Не были ратифицированы Европейская хартия региональных языков или языков меньшинств, да и другие рекомендации европейских структур не принимаются во внимание.

23 декабря 1994 года, как известно, принят Закон о Гагауз Ери, в соответствии с этим законом все принятые и принимаемые законы в Республике Молдова должны приводиться в соответствие с законом от 23 декабря 1994 года, а не наоборот, как пытаются сделать в настоящее время. Без выработки совместного документа депутатами Парламента и депутатами Народного собрания – это мертвый документ. Я бы выделил несколько этапов в отношениях между Комратом и центром. Первый этап до 1994 года, момента принятия закона об автономии. Закон принимался после принятия Конституции РМ и соответственно ни одно его положение не было закреплено в основном законе. Тогда эйфория охватила всех, одну сторону хвалили и говорили какие они сплоченные и настойчивые, а другой стороне говорили какая она мудрая и добрая. Но еще тогда компетентные юристы предупреждали, что, так как этот закон по сути политико-правовой, то он несовершенен, да и мы это знали, но считали, что мир дороже, что это делается впервые на практике и в дальнейшем будет безусловно совершенствоваться. Принятию этого документа предшествовало движение волонтеров на юг, взятие ими

в кольцо территории будущей автономии, это был пик негативных отношений Комрата и центра, затем пошли уголовные дела и заключение под стражу некоторых активистов гагаузского движения, некоторые были подкуплены, классика!

После 1994 года проблемы накапливались и когда новоизбранный в 1999 году Башкан принципиально поставил перед центром вопрос о соблюдении Закона о Гагауз Ери, сработала опять классика, правоохранительные органы взяли в кольцо автономию, некоторые попали в тюрьму, на некоторых были завешены уголовные дела, были такие которых подкупили. Но проблемы

остались. Наступил 2009 год, пришли новые люди в руководство страной и Комрат вначале робко, затем все решительней начал требовать от центра выполнения в полной мере Закона о Гагауз Ери. Это выражалось

и внесением в Парламент законодательных инициатив, обращением в международные структуры, попыткой договориться неофициально с лидерами правящей коалиции и наконец референдум 2 февраля. И опять классика! 2 февраля правоохранительные органы взяли в кольцо автономию, уголовные дела, суды, подкупы. А ведь основания для уголовного преследования и тогда и сейчас очень сомнительные. Ведь референдумы можно проводить в соответствии с Законом о Гагауз Ери, да и избирательный Кодекс на тот момент запрета конкретного по вопросам вынесенным на референдум не предусматривал, иначе не нужны были бы изменения в Кодекс о выборах, рассмотренных Парламентом 6 марта, т.е. уже после проведения референдума. Естественно своя доля вины есть и на руководителях Автономии, не сумевших использовать весь арсенал средств для налаживания конструктивного диалога с центром. Что же дальше? Все должно быть предельно просто, Закон о Гагауз Ери надо соблюдать, и очень странно, что уже 20 лет часть территории Республики Молдова просит, требует соблюдать закон, а он не соблюдается, более того, на весь народ навешивались ярлыки сепаратистов,

экстремистов, террористов. На днях в средствах массовой информации прочитал, что королева Великобритании просит шотландцев не проводить референдум, есть разница! Я бы предложил бы руководству страны, чтобы к 20 летию принятия Закона о Гагауз Ери способствовать о прекращению ведущихся уголовных дел по референдуму, и объявить амнистию в отношении молодых людей, осужденных за терроризм. Мы бы хотели бы, чтобы вмешались международные организации, причем не так робко как до сих пор, мы хотели бы, чтобы Совет Европы, Турция и Россия взяли на себя роль гарантов в этом вопросе. Можно перечислить еще много примеров частичного характера, но главное состоит в том, что государственная политика Республики Молдова в области межэтнических отношений должна кардинально поменяться, выйти на более профессиональный уровень. Необходимо принятие целого ряда неотложных мер безотлагательно, а также мер среднесрочного и долгосрочного характера.

Известно, что основным органом государственной власти, ответственным за проведение государственной политики в области межэтнических отношений, является Бюро межэтнических отношений. Могу констатировать, что Бюро, имея приоритетом в планах проведение серьезной работы в области межэтнических отношений, на практике сталкивается с большими трудностями. Практически, определенные силы толкают Бюро на проведение в основном культурных мероприятий, да и то с усеченным бюджетом. Необходимо усилить данное ведомство в структуре Правительства, возможно реформировать структуру, усилить кадровый потенциал, необходимо четкое законодательное закрепление полномочий Бюро межэтнических отношений.

При Бюро межэтнических отношений действует Координационный совет этнокультурных организаций – совещательный орган неправительственных организаций национальных меньшинств. Основная цель данного органа – поддержание постоянного диалога между Правительством и национальными общинами. В настоящее время, по моему мнению, Координационный совет выполняет данную роль с большой натяжкой, реального диалога между властью и гражданским обществом нет, совет превратился в формальный орган. Правительству нужно кардинально пересмотреть

Mihail LERMONTOVun 200-cü yıldönümünä

Mihail Yuryeviç LERMONTOV (15.10.1814-27.07.1841 y.y.) – anılmış rus poeti, yazıcısı, dramaturgu hem resimcisi.

Büün tiparlêrız Mihail LERMONTOVun peetlerini «Папыс» hem «Бородино» gagauz dilindä.

ELKEN

Bir tek elken hep biyazêr,
Maavi deniz dumanında!..
Ne sanki o burda aarêr?
Ne o brakmış uzak erdü?..

Lüzgärlän dalgalar duramêr,
Bükük direk oldu alçak...
Aman! Kısmet o hiç aaramêr,
Hem kısmettän da diil kaçak!

Alt yanında temiz gök, sora
Üst yanında da varaklık...
Ayaklanma, isteer o bora,
Var sansın borada raatlık!

(Rusçadan 1986-cı yılda çevirdi
Todur ZANET)

BORODİNO

Sölä, agaçi, caba diyldi,
Ani Moskva yanık braaldıydı
Şü franțuza günnü;
Kavramaklar olmuştı hem dü
Da dedelär da ne takımmışlar da
Rosiya caba anmêr büün dü
Borodin gününü.
- Da, o vakut insan başkaydı,
Şindikilär gibi hiç diildi:
Siz diilsiniz civan!
Bir zor hala onnar girdiydi:
Azı kırdan geeri geldiği...
Moskva dur'cêydi, almayêydi
Bölä dedü Allaa!
Biz sısarak hep gerilärdik
Hem gücenirdik, cenk beklärdik,

Deärlärdi hererdü:

- Da ne biz? Kış konaklarına mı?
Komandirlär kıyışmêrlar mı
Yırtmaa franțuz mundirleri mi
Rus süngülerindä.

Bizä bir büyük kır razgeldiydi:
Dönmäü uygun hem düz bir erdi!
Düzdük redut burda.

Kulaklarımız hep kirışteydi!
Sabaa tanı enez arıydı,
Toplar hem daa aydınlandıydı –
Franțuz da hop, burda.

Topu içcä bän doldurduydum,
dedim: dostu bän doyururum!
Musyü, sän saburlan ,

hiç şiretlenmä, gel düüşä sän;
duvar gibi dur'cêz biz, bil sän
hem düüşecez taa bütüydän
Vatan'çin her zaman!..

İki gün hep tüfek attıydık.
Da ne fayda, kanaat biz diildik,
Başka gün bekledik.

Laf her eredä işidilirdi:
- Karteçlän düüşelim! – geärlärdi.

Cenk kırını gecä bastıydı,
Çöktüdü karannık.

Top yanında bän yan geldiydim,
sabaa olunca işidirdim
franțuz konuşlarını.

Askerimiz bizim sessizdi:
Kiverini kim sert paklardı,
süngüsünü kim bileirdi,
dartıp bıyıklarını.

Da gök armaa salt başladıydı, –
asker birdän kimildadiydı,

Saflar oldu peyda.

Polkovniimiz ceerli duumuştı:
askerlerü boba olmuştı...

Yazık ona: cenktü düüşmüştü.
Yatêr o er'çindä.

O gözlerini açıp, dediydı:

- Dostlar! Moskva bizimdir, hadi
Biz ölelim burda,

Kardailarmız ölärdi nicä!

Ölmäü hem laf braadıydık biz da,
Doru tuttuyduk emini dü

Borodin düüşündü.

Ne gündü hem! Tütün kaynardı,
Franțuz bulut gibi akardı

bizim hep reduta.

O ulannar çok nişannarlan ,

O dragunnar at kuyruklarlan

Önümüzden geçärdi binnän,

kaynardılar burda.

Bölä düüşlär gördüümüz yoktu!..

Er bayraktan gölgelenirdi,

yanardılar kırlar.

Kılıç cinnardı, top buhlardı,

cenkçi kıymaa artık bıktıydı
gülleleri dayandırırđı
üüsek ölü yunnar.

Duşman o gün islä görmüştür
rusun iitli düüşü nesoydur,
kılıçlan düüşünü!..

Er güüşümüz gibi titrärđi,
insan, beygir yıvın olardı
hem binnän top tüsti buhlardı,
çıkardı büyük uultu...

Gecä oldu. Düüşä sabaylan
hazırdı hepsicü birdän,
koumaa duşmannarı...

Daarä düülmäü tä başladıydı.
Basurmannar geri çıktıydı
Da biz yaraları bakardı,
sayardı dostları.

Da, o vakut insan başkaydı,
iitli, kavi bir senseläydi,
siz diilsiniz civan!

Bir zor hala onnar girdiydi;
azı kırdan geri geldiği,

Moskva dur'cêydi, almayêydi
Bölä dedü Allaa!

Civan – молодцы.

Saburlan – çetinnen, dayan.

Kanaat – удовлетворённость.

Saflar – ряды, строй.

Ulan – толпы, большие группы.

Nişannarlan – знаки отличия
рода войск и т. п.

İitli – мужественный.

Daarä – мелкий барабан, бубен.

Gagauzçaya çevirdi

Nikolay Georgieviç TANASOGLU

(H. Baboğlu, «ГАГАУЗ ДИЛИ. VII-

VIII Класлар ичин», 1962. с.128-129.

Orfografiya kiyada görä)

Azınnıklar için Respublika uurunda seftä bir Forum

Sonu. Çeketmesi 6-cı sayfada
роль Координационного совета этнокультурных организаций. Данный совещательный орган должен превратиться в площадку для диалога между властью и гражданским обществом. Необходима разработка четких и действенных на практике механизмов координирования и согласования политики государства в области межэтнических отношений с данным советом. Только существование реальных механизмов, соответствующих международным стандартам, позволит национальным меньшинствам чувствовать себя защищенным при любой власти, смене политических сил и не оказаться заложниками той или иной политической силы.

Как будет называться сегодняшний документ, точно не знаю, может Договор между Координационным советом и правительством, может Государственная программа развития межэтнических отношений или что-либо из Европейской практики, но здесь необходимо учесть по максимуму наши предложения, назначить ответственных за исполнение и сроки, т.е. документ должен быть конкретный, с обязательством раз в

2 года заслушивания о ходе его выполнения в Правительстве. Необходимо по нашему мнению предусмотреть:

- развитие гражданской идентичности;

- создание четких механизмов обеспечения прав и свобод всех граждан, независимо от этнической принадлежности, языка и религии;

- создание действенных механизмов сохранения и развития этнической, культурной, языковой и религиозной самобытности этнических сообществ, проживающих на территории Республики Молдова;

- поддержку развития государственного языка;

- сохранение статуса русского языка, как языка межэтнического общения;

- государственную поддержку развития гагаузского языка – уникального языка, который, к сожалению, ЮНЕСКО объявляет исчезающим;

- поддержку развития украинского, болгарского языков, языка ромов и языков других этнических сообществ;

- пересмотр программ преподавания румынского языка в школах,

где обучаются представители национальных меньшинств;

- принятие мер по обучению румынского языка взрослого населения;

- разработка образовательных программ в области межкультурного воспитания, изучение в школе основ культуры этнических сообществ, проживающих в Молдове;

- присоединение к международным актам и их безусловное выполнение, таким как Европейская хартия региональных языков и языков меньшинств, Протокол №12 Конвенции совета Европы о защите прав человека и основных свобод, Рамочной конвенции по защите национальных меньшинств Совета Европы, других документов.

В завершении своего выступления еще раз хочу подчеркнуть, что для обеспечения мира и согласия в нашем общем доме Республика Молдова, участие национальных меньшинств в представительных органах власти необходимо разрешить создание и деятельность региональных партий, которые могут участвовать в выборах Парламента РМ, обязать политические партии включать в первую десятку пред-

выборных списков представителей национальных меньшинств, предусмотреть, что пост одного из заместителей Председателя парламента должен занимать представитель национальных меньшинств.

Для обеспечения участия лиц, принадлежащих к национальным меньшинствам, в исполнительных органах власти необходимо обеспечить реальное исполнение положений законодательства о государственной службе относительно конкурсного набора кадров. В состав конкурсных комиссий в министерствах и ведомствах может быть включен представитель Бюро межэтнических отношений, который может отследить, как конкурс проводился, сколько среди подавших заявки было представителей национальных меньшинств, не было ли дискриминации при выборе той или иной кандидатуры. Подобный механизм можно принять и в отношении местных органов власти. Думаю, что можно найти другие механизмы реального учета мнения национальных меньшинств, для этого нужна в первую очередь политическая воля правящих партий.

Спасибо за внимание!»

Anna HARLAMENKO IX-cu halklararası «Золотое перо - 2014» adına jurnalist konkursunda ensedi

Ceviz ayın (sentäbri) 28-dä Rusiya Federatıyasının Çeçen respublikasının başkasabasında Groznyda kutladılar IX-cu halklararası «Золотое перо - 2014» adına jurnalist konkursunda enseyenneri. Bu konkurs baaşlanêr Çeçen respublikasının ilk prezidentına Ahmet KADIROVA. Kutlama meropriyatıyalarını açtı Çeçen respublikasının prezidenti Ramzan KADIROV.

Bu yıl konkursa verildi 13 devlettan jurnalistlerin 300-dän zeedä materialı. O jurnalistlerin arasında vardılar Gagauziya Radio hem Televideniye cümne kompaniyasından dört kişi.

Birinci eri “En islää material Çeçen respublikasının ilk prezidenti, Rusiya Geroyu, Ahmet-Hacı KADIROVın yaşaması hem çalışması için” nominaşiyada aldı GRT cümne kompaniyanın predsedateli Anna HARLAMENKO.

GRT cümne kompaniyanın baş redaktoru Valentina KOROLÄK kabletti

baaşış hem ödül “En islää haber süjeti” nominaşiyasında 3-cü er için.

“Radio” nominaşiyalarında 3-cü

erleri aldılar GRTnin radio kuruluşun başı Mariya PARFÖNOVA hem koresponderntı Ekaterina MANİTA.

Aydar küüyündä “Kilim festivali” yapılacak

Artık bir kaç yıl sıravardı Gagauziyanın Aydar küüyündä “GAGAUZ KİLİMNERİ” festivali yapılêr. Bu yıl festival Moldova respublikasının uuru-na çıkêr.

Moldovanın kultura ministrusu Monika BABUK açıkladı, ani Kasım ayın ortasında Aydarda Moldova büüklüündä “Kilim festivali” yapılacak.

Neettä var Aydara Moldova rayonnarından kilimcileri getirmää hem kilim sergilerini açmaa. Bundan kaarä “Kilim festivalin” çerçevesindä büük bir kultura programası hem konfert hazırlanêr.

Valkaneşli resimciykarların sergisi Komratta oldu

Komrat ATATÜRK bibliotekasında Valkaneşli resimciykarların Nina ERGELECİNİN hem Lüdmila OLEFİRENKONUN resimleri sergilendi.

Resimnerdä taa çok peyzajlar hem natürmortlar vardı. Ustalık ta beliydi. Onuştan, sergiyâ, geldiynän siiredicilär sevindilär o gözäl boyalara hem renklerä, o sucaklaa, ani eser bu iki resimciykanın tablolarından.

Nina ERGELECİNİN hem Lüdmila OLEFİRENKONUN resimleri taa ileri sergilendilär Gagauziyada, Kişinevda hem Türkiyeylän Polşada.

PATRETLERDÄ: Nina ERGELECİNİN “Yaz” resimi; Lüdmila OLEFİRENKONUN “Altın güz” resimi.

Vladimir KALECİ

Gagauziyadan boksör gümüş medaliyi kazandı

Moldova respublikasının boksta 67-ci çempionatında Gagauziyadan boksör Valeriy SIRBU gümüş medaliyi kazandı.

Çempionatta pay aldılar Moldovanın 12 erindän 75 boksör. Onnarın arasında Gagauziyadan da sportsmennar.

Bu yıl boksta 67-ci Moldova çempionarı oldular: Grimênkêuşi sportsmennarı (5 altın medali), Kişinev sportsmennarı (3 altın medali), Tiraspol sportsmennarı da 1 altın medali aldılar.

Not. Valeriy SIRBU Moldovanın hem Gagauziyanın anılmış boksörü, Komrat sport lişeyin vipuskniı, “Sportta master” adını taşıyêr.

Dimu ERİBAKAN

Kişinevda “Şarap Günü” yortusu oldu

Canavar ayın (oktäbri) 4-5 günnerindä Kişinevün büük meydanında “Şarap Günü” yortusu oldu.

Şarap Günü açılışında pay aldılar Moldovanın Premyer-ministrusu, çiftçilik ministrusu, Moldovanın I-ci hem II-ci prezidentları.

“Şarap Günü” yortusundada vardılar Gagauziyadan şarapçılar da.

“ANA SÖZÜ” Gagauz dilindä gazeta
Çıkêr 14.08.1988 beeri

Kurucu “ANA SÖZÜ” S.R.L.
Sertifikat No. 1003600086420

Todur ZANET
Baş redaktor

İndeksi - PM – 21358

Gazeta “Universul” basım evindä basilêr
Tiraj – 3000 ekz. Sımarlamak No: 5016.

YAZIŞMA ADRESİMİZ:
RM – 2028, Moldova, Kişineu,
c/p Nr. 1025. Tel/fax: 022 28-18-04

e-mail: todur.zanet@gmail.com
zanet@anasozu.com